

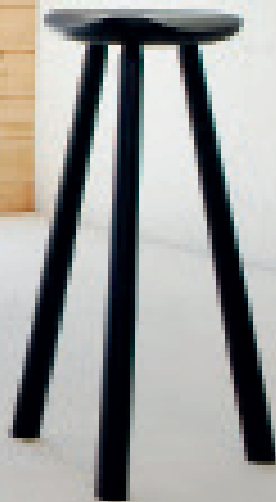
NY
NORDISK
DESIGN

NY NORDISK DESIGN

Dorothea Gundtoft

HISTORISKA MEDIA

Sidan 1: Soffan "Mingle", 1935, Flemming Lassen
Sidorna 2-3: Möbler av Nikari
Nedan: Bordet "Maya", Beller

First published in the United Kingdom
in 2015 by Thames & Hudson Ltd,
181A High Holborn, London WC1V 7QX
under the title *New Nordic Design*

New Nordic Design © 2015,
Thames & Hudson Ltd, London
Text © 2015 Dorothea Gundtoft
Svensk utgåva © Historiska Media 2016
Översättning: Ole Andersson

Formgivning Anna Perotti,
www.bytheskydesign.com

All Rights Reserved. No part of this
publication may be reproduced or
transmitted in any form or by any means,
electronic or mechanical, including
photocopy, recording or any other
information storage and retrieval system,
without prior permission in writing from
the publisher.

ISBN 978-91-7545-384-2

Historiska Media
Box 1206
221 05 Lund

www.historiskamedia.se
info@historiskamedia.se

INNEHÅLL

Inledning 6

DEL 1

FÖRGRUNDS- GESTALTER

Arabia 16

Dysthe Design 18

Artek 20

Finn Juhl 24

Svenskt Tenn 26

Källemo 28

Republic of Fritz Hansen 30

Torbjørn Afdal 34

Swedese 36

Sigurdur Gustafsson 40

DEL 2

FORMGIVARNA

&tradition 44

Aalto + Aalto 48

Camilla Akersveen 52

John Astbury 56

Bare Møbler 60

Beller 64

Berns Hotel 68

Birger1962 72

Emilia Borgthorsdóttir 76

byKATO 80

By Lassen 84

Olafur Eliasson 88

David Ericsson 92

Everything Elevated 94

Færid 98

Frama 102

Futudesign 106

Garbo Interiors 110

Gubi 112

Guðný Hafsteinsdóttir 116

Hay 120

Hotel sp34 126

HTL Stockholm 130

Hunting & Narud 134

Kneip 136

Krads 138

Joanna Laajisto 142

Lith Lith Lundin 146

Cecilie Manz 150

Miss Clara 154

Muuto 156

Ditte Buus Nielsen 162

Nikari 164

Normann Copenhagen 168

Norm Architects 172

Oaxen Krog 176

Objecthood 180

Caroline Olsson 182

Timo Ripatti 184

Eva Schildt 188

Snickeriet 190

Martin Solem 192

Space Copenhagen 194

Spark Design Space 198

Studio Fem 202

The Apartment 206

Anna Thórunn 210

Atle Tveit 214

Bjørn Van den Berg 218

Vera & Kyte 222

DEL 3

INTERNATIONELLA RÖSTER

Amanda Dameron 228

Dominique Browning 230

Susanna Vento 233

Nordic Design 234

Kinfolk 238

Mia Linnman 240

Love Nordic 242

Paul Smith 244

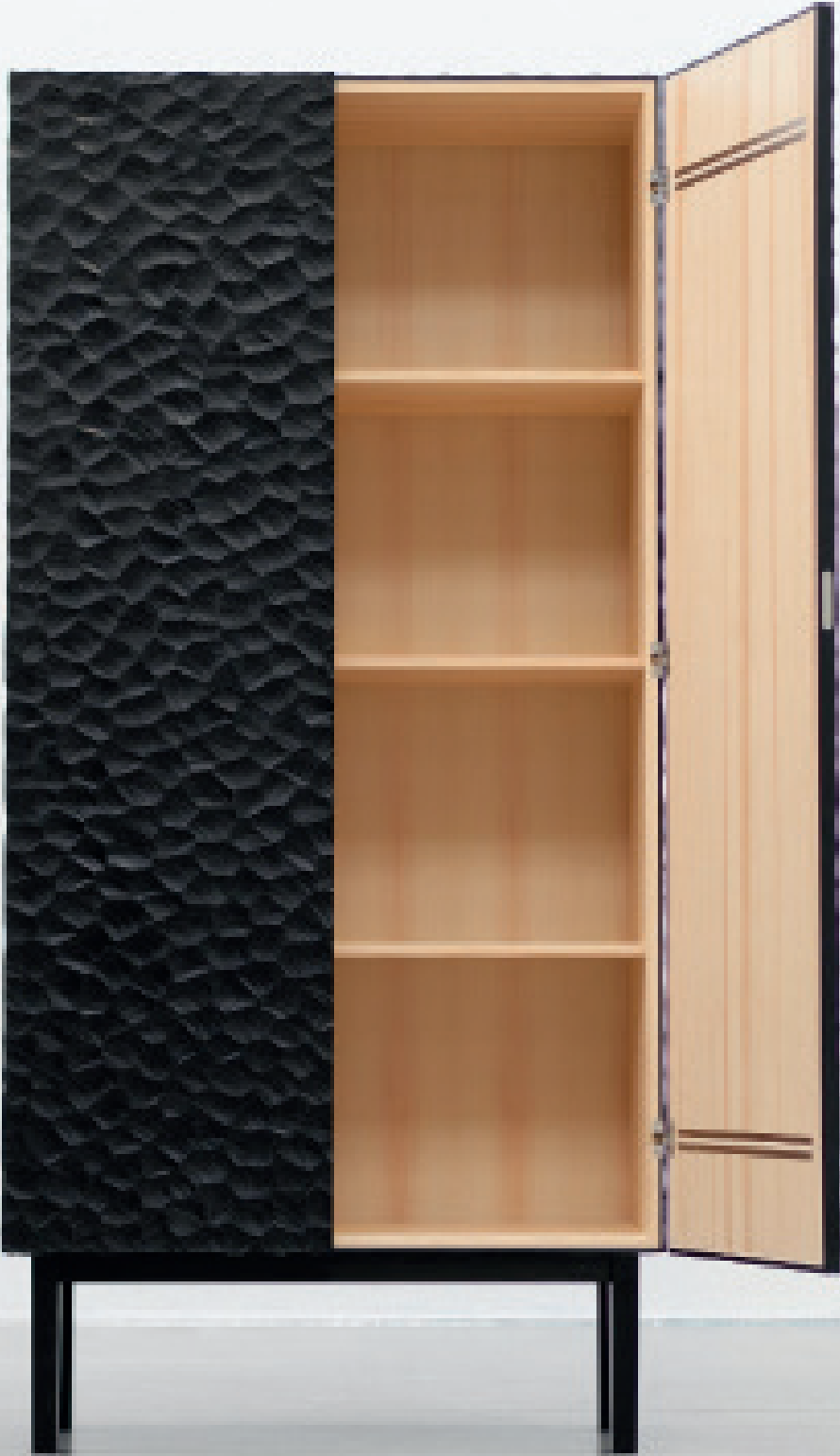
Skandium 246

Allan Torp 248

Veronica Mike Solheim 250

Ilse Crawford 252

Register 254

INLEDNING

För oss skandinaver
är välgjord, noga
genomarbetad design
en del av vardagen
som vi kanske ibland
tar för given.

MOTSTÅENDE SIDA Skåpet
"Korint", 2014, av Snickeriet

NÄSTA UPPSLAG Stolen
"Ägget", 1958, av Arne Jacobsen
samt andra produkter tillverkade av
Republic of Fritz Hansen

Den nordiska formgivningens historia är fascinerande. Att djupdyka i den har varit uppslukande, men att upptäcka så många nya talanger har varit ännu mer givande. De flesta böcker i ämnet börjar med att

författaren berättar om regionens klimat. Skandinavien har av många betraktats som en allt annat än välkommande del av Europa, kall och belägen långt uppe i norr som den är. Men regionen är också omtalad för sina milda somrar och det storslagna norrskenet. Dessa vulkaniska, arktiska, regniga, marina och bergiga miljöer har alltid ställt regionens invånare inför stora utmaningar.

Det ledde till en tradition inom produktdesign med betoning på ändamålsenlighet och hållbarhet. Nordisk design har nästan alltid en praktisk inriktning som tar hänsyn till naturen och dess resurser. De flesta i Skandinavien har jordbrukarbakgrund och det märks att arvet från fiskare och bönder som förlitade sig på redskap av hög kvalitet fortfarande är en del av det nordiska kynet. Det finns ett stort utbud av välgjord, noga genomarbetad design till ett överkomligt pris. När jag var barn var till och med stolarna i skolan formgivna av Arne Jacobsen. I dag märks det tydligt att allt från flygplansinredning, bibliotek, kontor och till och med förskolor visar prov på den intelligenta, eftertänksamma design som har blivit synonym med en återhållen och tidlös elegans. För oss skandinaver är den emellertid en del av vardagen som vi kanske ibland tar för given.

Det var på 1950-talet
världen verkligen
började få upp ögonen
för skandinavisk design,
som blev en globalt
erkänd och populär stil.

Den nordiska formgivningens ursprung kan spåras till slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. Den finländska keramikföretagaren Arabia (s. 16) grundades år 1873, och världsutställningen år 1900 i Paris förebådade en ny framtidstro på skandinavisk design. Några av den tidens kända personer var den norske målaren, illustratören och textilformgivaren Gerhard Munthe, som mellan åren 1892 och 1905 satt i norska Nasjonalmuseets styrelse, och arkitekten Herman Gesellius, som bland annat ritade den finländska paviljongen till världsutställningen år 1900, samt den svenska porslinsföretagaren Rörstrand. Socialt ansvarstagande var redan en viktig faktor, vilket framgår av en utställning ägnad formgivning avsedd för hemmet på Liljevalchs konsthall i Stockholm år 1917.

Men det var på 1950-talet världen verkligen började få upp ögonen för skandinavisk design, som blev en globalt erkänd och populär stil. Ordet ”skandinavisk” är missvisande när det används i samband med design, eftersom alla de fyra länderna som tillsammans utgör regionen – Finland, Norge, Sverige och Danmark – har sin

TILL VÄNSTER Stolen ”Eve”, 2013,
av Timo Ripatti

egen historia och estetik och sina egna traditioner. Tillsammans med Island representerar dessa länder det vi i denna bok kallar ny nordisk design.

Människorna i Finland, ett land som har en tredjedel av sin areal norr om polcirkeln, härstammar från både baltiska och skandinaviska etniska grupper. Många av Finlands konst- och designinstitutioner inrättades i slutet av 1870-talet, efter framgångarna för porslinsfabriken Arabia i Helsingfors. Efter Finlands frigörelse från Ryssland år 1917 fick det finländska konsthantverket större erkännande, framför allt efter triennalen i Milano år 1933. I dag har Finland en blomstrande designindustri. Formgivaren Joanna Laajisto (s. 142) är ledande inom det mer kommersiella området, medan Aalto + Aalto (s. 48) skapar föremål i samarbete med etablerade finländska varumärken som Iittala.

De många fjällen och de täta skogarna gör att Norge, ett av Europas nordligaste länder, är relativt glesbefolkat. Norge blev självständigt år 1905 efter upplösningen av unionen med Sverige, som ingicks år 1814. 1800-talets blomstrande nationalromantik inom områden som arkitektur och konsthantverk var också en drivande kraft bakom norsk design; dessförinnan hade alla föremål för hemmet – även folkdräkterna – gått i arv från generation till generation och tillverkats och förbättrats under årets kalla månader. I början av 1940-talet vann modernismen alltmer framsteg, men efter andra världskriget gjorde en självförtroendekris att normmännen i stället började producera föremål med en inåtblickande kulturell särprägel, vilket eventuellt har bidragit till det faktum att landet inte

har varit lika framgångsrikt på designområdet som sina grannar.

Den moderna användningen av naturliga material innebär ett nytt sätt att tänka för Norges nya designtalanger, däribland Lars Beller Fjetland (s. 64), som vann tidskriften *Elle Decoration UK:s* New Designer Award år 2013; Everything Elevated (s. 94); och Hunting & Narud (s. 134). Norge, som en gång var ett av Europas fattigaste länder, har tack vare sina stora intäkter från Nordsjöoljan blivit ett av de rikaste. För närvarande är Norge världens tredje största oljeexportör, vilket bidrar till ett växande självförtroende både på designområdet och i landet i stort.

Sveriges designtraditioner, åtminstone så som de ser ut i sin moderna form, kan härledas till 1700-talet, då kung Gustav III förordade en stil inspirerad av nyklassicismen, som vid tidpunkten var modern i Europa, särskilt i Frankrike. Inom nyklassicismen betonades en känsla av lätthet, komfort, enkelhet och rymd. Senare gjorde biedermeier, en populär stil i Tyskland under tidigt 1800-tal med sin användning av ljusa träslag som björk och lönn, sitt inträde i Sverige.

Denna rena, funktionella stil passade utmärkt i en liberal demokrati där man lyfte fram den individuella friheten som lösningen på samhällets utmaningar. (Ikea, en av den moderna svenska formgivningens jättar, har visat att bra design faktiskt kan vara billig.) På världsutställningen i Paris år 1925, där betoningen låg på Frankrikes konstindustri och konsthantverk, presenterade den svenska paviljongen dessa båda stilar, som tillsammans uppvisade en skirhet med fokus på

modernism och enkelhet. I dag banar den vackra inredningen på Stockholms exklusiva hotell – jämte det arbete som utförs av nykomlingar som Objecthood (s. 180) – väg för nästa generation designtalanger.

Danmark är kanske ett av Skandinavien mest framgångsrika länder på designområdet. Möbelskolan på Det Kongelige Danske Kunstakademi, under ledning av den legendariske möbelformgivaren Kaare Klint, spelade en oerhört viktig roll för upprättandet av en designtradition åt framtida generationer av formgivare. Eftersom Danmark hade ont om råvaror inriktade sig landets formgivare på att fullända ett hantverk som syftade till att skapa hållbara möbler av lokala material. Till skillnad från de svenska formgivarna anser de danska att formgivningen alltid har haft funktionella aspekter. Danskarna skapade intressanta föremål för hemmet som på 1950- och 1960-talen blev oerhört populära i både USA och Europa. Formgivare bakom varumärken som Hay (s. 120), Gubi (s. 112) och Normann Copenhagen (s. 168) hämtar inspiration från designtraditioner som varit förhärskande inom företag som Carl Hansen & Son samt för möbelformgivare som Hans J Wegner, Finn Juhl (s. 24) och Arne Jacobsen. De skapar föremål som är influerade av mästarnas principer, men som ändå är väl lämpade för 2000-talet.

Island, som ju egentligen inte ingår i Skandinavien, är en viktig del av den nya nordiska designscenen. Av utomstående betraktas detta land, beläget strax söder om norra polcirkeln i ett av världens mest aktiva vulkaniska områden,

som ett ständigt föränderligt och utmanande land. Det stränga klimatet har gjort att alla föremål har tillverkats med funktionen i främsta rummet. Det var först i slutet av 1800-talet som skönhet och design uppmuntrades inom det isländska industriella hantverket. År 1939, då det blev omöjligt att resa utomlands och det följaktligen inte gick att ta examen som formgivare, grundades en konsthantverksskola i Islands huvudstad Reykjavik. Ett förbud mot import av möbler på 1950- och 1960-talen innebar att ett antal småskaliga fabriker växte fram. Där arbetade framstående formgivare som Gunnar Magnússon, som skapade stolen "Apollo" år 1967, inspirerad av Nasas månkraket Saturn V. Senare har konstnärer som Olafur Eliasson (s. 88) fokuserat på utnyttjandet av ljuset och skapat installationer som har fått en internationell publik. I och med upprättandet av nya designstudior och möbeltillverkare som Spark Design Space (s. 198) och Færid (s. 98) är Island

MOTSTÄENDE SIDA Stolarna "Grand Prix", 1957, av Arne Jacobsen, producerade av Republic of Fritz Hansen

TILL VÄNSTER Lampan "Cloche" av Beller

nu allmänt erkänt som en av de mest intressanta platserna för den som letar efter nya talanger på designområdet.

I dag skapar de skandinaviska länderna nya allianser i designvärlden genom att odla talanger i sina institutioner. Designskolorna lockar till sig internationella studenter från stora delar av världen. De kommer för att de tilltalas av det skandinaviska designarvets bestående popularitet. I gengäld skapar de nya produkter med globala influenser som likafullt har kvar sina rötter i den skandinaviska kulturens funktionalitet och betoning på kvalitet med lång livslängd. I denna bok kompletteras intervjuer med ett urval av dessa framtidslöften, som befinner sig i designvärldens absoluta centrum, och porträtt av några av de gamla mästarna inom skandinavisk design, med reflektioner av samtida internationella röster – i form av bloggare, journalister och redaktörer – som alla är entusiastiska anhängare av ny nordisk design.